

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 maja 2015 roku

Pozwami z 16 października 2014 roku i 3 listopada 2014 roku (daty prezentaty) W. K., K. K. (1), M. K. (1), P. K. (1), K. K. (2), P. K. (2), M. T., K. T., J. T., W. T., S. W., H. W., R. N., H. N., S. B., J. B., A. W., M. F., T. F., G. O., A. O., S. O., J. O., M. Z. (1), W. Z., M. Z. (2), M. Z. (3), W. F., J. F., A. F., S. F., J. J., K. J., W. J., D. J. oraz S. J., wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. część z nich kwot po 1.681,72 zł, a pozostali po 1.676,04 zł, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 18 września 2014 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że byli pasażerami lotu (...) obsługiwanego przez pozwanego. Planowany lot na dzień 25 lipca 2014 roku o godzinie 9:00 czasu lokalnego, na trasie F. – P. został przeniesiony na dzień 26 lipca 2014 roku na godzinę 00:35 czasu lokalnego, co spowodowało opóźnienie w przylocie do P. około 16,5 godziny, gdyż samolot rejsu (...) wylądował w P. około godziny 6:00 czasu polskiego w dniu 26 lipca 2014 roku zamiast o godzinie 13:30, w dniu 25 lipca 2014 roku. Pomimo wezwania do zapłaty i wyznaczenia siedmiodniowego terminu do uregulowania należności, do dnia wytoczenia powództwa przewoźnik nie wypłacił powodom odszkodowania należnego im na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku nr (...) ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów uchylającego rozporządzenie nr 295/91. Powodowie wskazali, że dochodzone w niniejszym postępowaniu kwoty stanowią równowartość 400 euro i zostały oznaczone w walucie polskiej w oparciu o średni kurs walut obcych obowiązujących w chwili wnoszenia pozwów, ustalony przez Narodowy Bank Polski. Nakazami zapłaty w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w W., nakazał pozwanemu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zapłacić na rzecz każdego z powodów, kwoty dochodzone w pozwach wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 września 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwoty po 625 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwany skutecznie wniósł sprzeciwy od nakazów zapłaty, zaskarżając je w całości oraz wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany przyznał, że lot (...) był opóźniony ponad 3 godziny oraz, że powodowie byli pasażerami tego lotu. Podniósł nadto, że bezpośrednią przyczyną opóźnienia lotu (...) były problemy techniczne w postaci usterki generatora w samolocie SP- (...), które pojawiły się podczas wykonywania lotu (...). Pozwany wskazał, że sytuacja będąca bezpośrednią przyczyną opóźnienia lotu, stanowi nadzwyczajne okoliczności, wyłączające odpowiedzialność przewoźnika.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniach 25 - 26 lipca 2014 roku o godzinie 23:55 czasu lokalnego, lotem realizowanym przez przewoźnika (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o nr lotu (...) z F. (Portugalia) wylecieli: W. K., K. K. (1), M. K. (1), P. K. (1), K. K. (2), P. K. (2), M. T., K. T., J. T., W. T., S. W., H. W., R. N., H. N., S. B., J. B., A. W., M. F., T. F., G. O., A. O., S. O., J. O., M. Z. (1), W. Z., M. Z. (2), M. Z. (3), W. F., J. F., A. F., S. F., J. J., K. J., W. J., D. J. oraz S. J.. Lot ten odbył się z opóźnieniem. Zaplanowany był na dzień 25 lipca 2014 roku, na godzinę 9:00 czasu lokalnego. Czas przylotu samolotu był przewidziany na godzinę 13:30 w dniu 25 lipca 2014 roku, na lotnisko w P.. Z uwagi na opóźnienia spowodowane opóźnieniem wcześniejszego lotu w rotacji, do którego doszło w następstwie wystąpienia problemu technicznego w samolocie przewoźnika, przylot samolotu nastąpił z około 16,5 godzinnym opóźnieniem po planowanym czasie przylotu, o godzinie 5:31 czasu polskiego na lotnisko w W. i o 6:00 na lotnisko w P., w dniu 26 lipca 2014 roku (okoliczność bezsporna: dowody; bilety lotnicze powodów).

Opóźnienie lotu nr (...), którym lecieli powodowie, było spowodowane tym, że w trakcie wykonywania wcześniejszego lotu (...) po osiągnięciu wysokości przelotowej, powstała usterka techniczna generatora w samolocie pozwanego (okoliczność bezsporna).

Pismami z dnia 4 września 2014 roku, powodowie reprezentowani przez pełnomocnika wezwali, (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. do zapłaty odszkodowania, z tytułu opóźnienia lotu (...) na trasie F.-P. w dniach 25-26 lipca 2014 roku, w wysokości po 400 euro, na rzecz każdego z powodów, w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania (dowód wezwanie do zapłaty k. 9-11).

Powyżej opisane ustalenia faktyczne nie były przedmiotem sporu między stronami. Dotyczyło to w szczególności realizacji usługi przelotu lotniczego oraz faktu opóźnienia lotu (...). Pozwany przyznał, że lot, którym lecieli powodowie był opóźniony, jednak podnosił, że opóźnienie było od niego niezależne.

Okoliczności te jako przyznane Sąd na podstawie art. 229 i 230 k.p.c. uznał za udowodnione, nadto znajdując potwierdzenie w złożonych do akt dokumentach. Dokumenty te Sąd uznał za wiarygodne, gdyż składają się one na spójny obraz stanu faktycznego, nie pozostają ze sobą w sprzeczności i odpowiadają twierdzeniom obu stron.

W ocenie Sądu, za dowód w sprawie nie mogły posłużyć złożone przez pozwanego dokumenty, w postaci wydruku depechy startowej lotu (...) oraz technicznego dziennika pokładowego lotu (...) (k. 37-43), gdyż są to dokumenty prywatne sporządzone w języku angielskim, które powinny być przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego na język polski na potrzeby niniejszego postępowania.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości, jednak z innych przyczyn niż podnoszone przez stronę pozwaną.

Zagadnienia dotyczące możliwości dochodzenia odszkodowania za opóźniony lot uregulowane zostały przepisami unijnymi i zawarte są w Rozporządzeniu nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku ustanawiającym wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającym rozporządzenie nr 295/91 (dalej: „Rozporządzenie nr 261/04”).

Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 261/04, w przypadku odwołania lotu, pasażerowie których to odwołanie dotyczy mają prawo do odszkodowania od obsługującego przewoźnika lotniczego, chyba że: i) zostali poinformowani o odwołaniu co najmniej dwa tygodnie przed planowym czasem odlotu, ii) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie od dwóch tygodni do siedmiu dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot najpóźniej dwie godziny przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej cztery godziny po planowym czasie przylotu, lub (...)) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie krótszym niż siedem dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot nie więcej niż godzinę przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej dwie godziny po planowym czasie przylotu.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 261/04, w przypadku odwołania do powyższego artykułu, pasażerowie otrzymują odszkodowanie w wysokości 400 euro dla wszystkich lotów o długości od 1.500 kilometrów do 3.000 kilometrów.

W ocenie Sądu w realiach niniejszej sprawy zaszły warunki do przyznania powodom zryczałtowanego odszkodowania w wysokości 400 euro, jednak uwzględnienie sformułowanych przez stronę powodową żądań okazało się niemożliwe z innych przyczyn, o których mowa poniżej.

Oddalenie powództwa w niniejszej sprawie nastąpiło z uwagi na treść art. 358 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w

walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. W powyższym artykule ustawodawca przyjął zasadę, wedle której w razie wyrażenia wierzytelności w walucie obcej dłużnik może wykonać zobowiązanie w walucie polskiej. Wybór między zapłatą w walucie zagranicznej, a zapłatą w walucie krajowej należy do dłużnika, natomiast jego zobowiązanie jest zobowiązaniem przemiennym w rozumieniu art. 365 § 1 k.c. Dłużnik wyboru waluty dokonuje przez złożenie wierzycielowi odpowiedniego oświadczenia albo też przez samo spełnienie świadczenia w określonej walucie. Dokonanie wyboru jest wiążące, gdyż ma charakter prawokształtujący. Wybór już dokonanej waluty świadczenia nie może być zmieniony, chyba że druga strona wyrazi na to zgodę. Danie dłużnikowi prawa wyboru chroni go przed ryzykiem kursowym. (A. Gil - Rzetecka, Kodeks Cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, LEX nr 159668)

Jak to wyrażono *expressis verbis* w art. 358 k.c. prawo wyboru spełnienia świadczenia, którego zwrot zastrzeżono w walucie obcej należy do dłużnika. Jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. Zwłoka dłużnika nie przyznaje wierzycielowi prawa wyboru waluty, a jedynie dnia według którego miałby zostać przeliczony kurs waluty obcej. Taki pogląd wyrażono w wyroku Sądu Najwyższego z 16 maja 2012 r. (sygn. akt III CSK 273/11, LEX nr 1224683) i powielono w linii orzeczniczej sądów apelacyjnym (w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie w wyroku z 7 lutego 2013 r., sygn. akt I ACa 699/12, zob. nadto wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 marca 2014 r., I ACa 1142/13, LEX nr 1441383).

Sąd Najwyższy w cytowanym powyżej wyroku odwołał się zarówno do wykładni historycznej przepisu (poprzez porównanie z brzmieniem poprzednio obowiązującego przepisu art. 21 kodeksu zobowiązań), jak i do jego wykładni gramatycznej a stanowisku temu nie sposób odmówić słuszności. Paragraf pierwszy artykułu 358 k.c. dotyczy określenia zasad spełnienia świadczenia w wykonaniu zobowiązania, którego przedmiotem jest suma pieniężna określona w walucie obcej. Paragraf drugi zaś reguluje zasady określenia wartości waluty obcej. Rozwiązanie powyższe zapobiega sytuacji, w której wartość świadczenia byłaby dowolnie kształtowana przez dłużnika poprzez celowe opóźnianie zapłaty i realizację świadczenia w terminie, w którym kurs waluty byłby dlań korzystniejszy (zob. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 czerwca 2014 r., sygn. akt I ACa 184/14, LEX nr 1488688).

Jak wynika z powyższego, podstawowym założeniem omawianej zasady jest ukształtowanie zobowiązania w walucie obcej, jako przemiennego, w którym to dłużnik może dokonać wyboru waluty płatności. Zapłata musi jednakże nastąpić w walucie, w której wyrażono zobowiązanie, jeżeli stanowi tak ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej (art. 358 § 1 *in fine* k.c.). Zastrzeżenie w umowie, że zapłata ma nastąpić w walucie obcej nazywane jest klauzulą efektywnej waluty. (M. K., Zasada walutowości, a prawo dewizowe, LEX nr 152444) Powód nie może przeto domagać się wykonania zobowiązania wyrażonego pierwotnie w walucie obcej poprzez zapłatę (zasądzenie roszczenia) w walucie polskiej, ponieważ byłoby to jedynie możliwe, gdyby strony odmiennie postanowiły w umowie, co w niniejszej sprawie nie miało jednak miejsca. To pozwany ma prawo wyboru waluty spełnienia świadczenia, zaś strona powodowa nie wykazała, aby pozwany wyraził zgodę na spełnienie świadczenia w złotych polskich. Na gruncie niniejszej sprawy powodowie dochodzili równowartości odszkodowania wynikającego z rozporządzenia nr 261/04, co stanowi naruszenie art. 358 k.p.c. Wykonanie zobowiązania pieniężnego powinno nastąpić zgodnie z jego treścią i zasada ta obejmuje także walutę, w jakiej dokonywana jest zapłata, natomiast jedynie dłużnik upoważniony jest do spełnienia w polskim pieniądzu świadczenia wyrażonego w walucie obcej.

Nadto jeżeli świadczenie zostało wyrażone w walucie obcej, to zobowiązanie – ustawowo dopuszczalne – powinno być wykonane przez zapłatę sumy nominalnej waluty obcej. Z tego powodu, jeżeli w takim wypadku wierzyciel wytoczył powództwo o zapłatę należnej kwoty dłużnej wyrażonej w walucie wymiennej, sąd mając na względzie art. 321 § 1 k.p.c. (Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie), nie powinien zasądzać równowartości tej kwoty w złotych (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1998 roku,

sygn. akt II CKN 712/97, OSNC 1998, nr 11, poz 187 z omówieniem W. R., PS 2000, nr 4, s. 98 oraz M. G. i R. T., (...) 2004, nr 4, s 45 i (...) 2004, nr 5, s. 44).

Mając na uwadze treść art. 358 k.c. Sąd uznał, że wypłata przedmiotowego odszkodowania winna nastąpić w walucie obcej, natomiast powodowie nie mieli prawa wyboru waluty za stronę zobowiązaną (pozwanego).

Pogląd wyrażony w postanowieniu SN z 08 sierpnia 2008 roku, sygn. V CZ 49/08: Dla określenia wartości przedmiotu sporu lub wartości zaskarżenia w sprawie o roszczenie pieniężne wyrażone w walucie obcej miarodajny jest kurs tej waluty w dniu wniesienia pozwu; późniejsza zmiana kursu jest w tym względzie bez znaczenia, znajduje zastosowanie wyłącznie do ustalenia wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia), nie wpływa natomiast w żaden sposób modyfikująco na treść materialnoprawnej zasady walutowości, wyrażonej w art. 358 k.c. Tym samym wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) musi być wyrażona w walucie polskiej (także dla potrzeb ustalenia opłaty, właściwości sądu i wynagrodzenia pełnomocnika), nawet wówczas, gdy powód dochodzi roszczenia wyrażonego w walucie obcej.

Mając zatem na względzie, że dochodzone pozwami w niniejszych sprawach zobowiązania pieniężne zostały wyrażone w walucie obcej, przez co były zobowiązaniami przemiennymi, żądanie pozwów powinno sprowadzać się do zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwot wyrażonych w walucie obcej z odsetkami. Tylko tak sformułowane żądanie mogło być transponowane na treść wyroku uwzględniającego powództwo. Zawsze też powodowie mogli poprzestać na żądaniu tylko kwoty wyrażonej w walucie obcej, wówczas przeliczenie tej kwoty nastąpiłoby z uwzględnieniem treści przepisu art. 783 § 1 k.p.c.

Ponieważ oświadczenie dłużnika o wyborze waluty ma charakter kształtujący, musi być złożone w sposób stanowczy i nie budzący żadnych wątpliwości co do jego znaczenia i intencji. Stąd też wyklucza się jego dorozumianą postać, polegającą na braku sprzeciwu (zarzutu) dłużnika (pozwanego) wobec doręzonego mu pozwu, zawierającego żądanie wierzyciela (powoda) wyrażone w walucie polskiej, gdy pierwotne roszczenie wyraża się walutą obcą. Nie może być też przyzwolenia na dowolne i arbitralne przyjęcie w takim przypadku przez wierzyciela innej daty wartości waluty, np. na dzień poprzedzający wytoczenie pozwu, zamiast na dzień wymagalności roszczenia, gdyż byłoby to wbrew treści przepisu art. 358 k.c. (...) kursu waluty w art. 358 § 2 k.c. chroni strony przed sytuacją, w której wierzyciela odwlekałby wytoczenie powództwa, a dłużnik przedłużałby okres zwłoki do czasu, gdy wartość waluty osiągnęłaby kurs dla danej strony najkorzystniejszy, odpowiednio najwyższy (w interesie powoda) i najniższy (w interesie pozwanego). Te same racje przemawiają za wprowadzeniem przepisem ustawy dnia przeliczenia wartości świadczenia w art. 783 § 1 k.p.c., art. 8662 k.p.c. i art. 8891 k.p.c.

Wobec faktu, że niniejsza sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym, zmiana powództwa, poprzez nadanie mu brzmienia właściwego dla zobowiązania przemiennego, była niedopuszczalna (art. 5054 § 1 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.

SSR Paweł Szymański

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powodów i pozwanemu.